

فعالیت ضد قارچی اسانس آویشن باغی (*Thymus vulgaris*) بر روی قارچ‌های جداشده از پوست ماهی کوی (*Cyprinus carpio* var. Koi)

عبدالرحیم پذیرا^{۱*}

۱- گروه تکثیر و پرورش آبزیان، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران

تاریخ دریافت: ۲۸ آبان ۱۳۹۵

تاریخ پذیرش: ۲۱ فروردین ۱۳۹۶

چکیده

در این مطالعه فعالیت ضد قارچی اسانس آویشن باغی (*Thymus vulgaris*) بر روی قارچ‌های جداشده از پوست ماهی کوی (*Cyprinus carpio* var. Koi) مورد بررسی قرار گرفت. از پوست این ماهی قارچ‌های آسپرژیلوس فلاوس، آسپرژیلوس فومگاتوس، آسپرژیلوس نایجر و ساپروولگنیا پارازیتیکا جداسازی و به روش اسلاید کالچر کشت شد. با استفاده از اسانس آویشن باغی حداقل غلظت مهارکنندگی رشد قارچ (MIC) گونه‌های آسپرژیلوس نایجر، آسپرژیلوس فومگاتوس و آسپرژیلوس فلاوس غلظت ۲۵ میکرولیتر بر میلی‌لیتر به دست آمد، لیکن MIC گونه ساپروولگنیا پارازیتیکا متفاوت بوده و در غلظت ۵۰ میکرولیتر بر میلی‌لیتر به دست آمد. حداقل غلظت کشندگی قارچ (MFC) نیز در گونه آسپرژیلوس نایجر و آسپرژیلوس فومگاتوس در غلظت ۱۰۰ میکرولیتر بر میلی‌لیتر و در گونه آسپرژیلوس فلاوس در غلظت ۲۵ میکرولیتر بر میلی‌لیتر به دست آمد. برای گونه ساپروولگنیا پارازیتیکا نیز MFC در غلظت ۲۰۰ میکرولیتر بر میلی‌لیتر مشاهده شد. بیش‌ترین اثر مهارکنندگی اسانس آویشن باغی بر روی آسپرژیلوس فلاوس و کم‌ترین اثر مهارکنندگی این اسانس بر روی ساپروولگنیا پارازیتیکا به دست آمد. بر اساس نتایج به دست آمده اسانس آویشن باغی می‌تواند به عنوان جایگزین داروهای ضد قارچی تجاری در صنعت آبی‌پروری استفاده گردد.

کلمات کلیدی: آویشن باغی، آسپرژیلوس فلاوس، آسپرژیلوس فومگاتوس، آسپرژیلوس نایجر و ساپروولگنیا پارازیتیکا.

مقدمه

در سال‌های اخیر استفاده از داروهای گیاهی مورد توجه قرار گرفته است زیرا مواد مؤثره موجود در داروهای گیاهی به دلیل همراه بودن با مواد دیگر، پیوسته از یک حالت تعادل بیولوژیک برخوردار هست، بنابراین در بدن انباشته نشده و اثرات جانبی به بار نمی‌آورند. از این رو برتری قابل ملاحظه‌ای نسبت به داروهای شیمیایی دارند. در دو دهه اخیر استفاده از داروهای با پایه گیاهی به‌منظور پیشگیری و درمان بیماری‌های صنعت آبرزی پروری در سطح جهان و ایران روند رو به رشدی را داشته است. عدم موفقیت در درمان بسیاری از بیماری‌های مزمن و حاد، اثرات جانبی مضر داروهای شیمیایی گرایش محققین را نسبت به مطالعه در زمینه استفاده از اسانس‌ها و عصاره‌های گیاهی به دلیل تأثیرگذاری بهتر و عوارض جانبی کم‌تر در صنعت تکثیر و پرورش کشور افزایش داده است.

از جمله این گیاهان آویشن باغی^۱ است که یکی از شناخته‌شده‌ترین گیاهان دارویی و از تیره نعنا^۲ می‌باشد. آویشن باغی، درختچه‌ای کوتاه و پر شاخه است که برگ‌های نازک و متقابل دارد، دارای گل‌هایی سفید و چتری و منفرد است و گونه‌های مختلفی از آن در کوهستان‌های ایران می‌روید. آویشن در طب سنتی ایران و اروپا، مصرف داروئی دارد. این گیاه علفی و معطر، دارای خواص داروئی بسیاری است و از آن در صنایع غذایی، داروئی، بهداشتی و آرایشی استفاده‌های متنوعی می‌شود. قسمت‌های داروئی این گیاه، سرشاخه‌های آن و برگ خشک شده آن (اندام‌های هوایی) است (نقادی‌بادی، ۱۳۸۲). ترکیبات مؤثر

ضدمیکروبی در عصاره آویشن باغی حاوی فلاونوئیدهایی مانند اپی‌ژنین، نارینژین، لوتولین و روغن‌های فرار محتوی تیمول و کارواکرول می‌باشد (Behnia *et al.*, 2008). فعالیت ضد میکروبی و ضد قارچی گیاهان مختلف و ترکیبات فراری مشتقات آن‌ها به‌طور مکرر گزارش شده است. Soković و همکاران (۲۰۰۹) فعالیت ضدمیکروبی اسانس گونه‌های مختلف آویشن را گزارش کردند. Mohammadpour و همکاران (۲۰۱۱) اثر آویشن شیرازی، آویشن کوهی مازندران و آویشن دنايي بر روی کاندیدا آلیکس مورد بررسی قرار دادند. در مطالعات مختلف فعالیت ضد باکتریایی (Navarrete *et al.*, 2010) و ضد قارچی (خسروی و همکاران، ۲۰۱۲) آویشن نیز بررسی شده است.

قارچ‌ها موجوداتی یوکاریوت و هتروتروف بوده و قادر به تولید مواد غذایی برای مصرف خودشان نیستند، سلول‌های قارچ در اطراف خود آنزیم‌های گوارشی ترشح کرده و باعث تغییر در مواد آلی درون محیط شده و آن‌ها را به مواد غذایی قابل جذب تبدیل می‌نمایند (ابراهیم‌زاده موسوی و همکاران، ۲۰۱۲). کنترل قارچ‌ها معمولاً با استفاده از داروهای تجاری انجام می‌شود، اما این مواد در اغلب موارد دارای اثرات جانبی مثل سرطان‌زایی و تراوتوژنیستی ناشی از باقی‌مانده آن‌ها هستند (گندمی نصرآبادی و همکاران، ۱۳۸۷).

بسیاری از بیماری‌های قارچی در آبرزی پروری توسط داروهای ضد قارچی مانند مالاویت گرین و فرمالین کنترل می‌شود. با این حال، استفاده مداوم از این داروها منجر به مقاومت در برابر عوامل بیماری‌زا و افزایش جهش‌های ژنتیکی می‌گردد. به‌طوری‌که در محیط‌زیست و بدن ماهی تجمع می‌یابد و بدین صورت

^۱ *Thymus vulgaris*

^۲ Lamiaceae

جداسازی نمونه‌های قارچی: آلودگی‌های قارچی که به صورت کرک‌های پنبه‌ای بود (شکل ۱) از پوست ماهی کوی برداشته و بر روی محیط کشت سیب‌زمینی دکستروز آگار^۱ (PDA) کشت داده شد. سپس به مدت ۵ الی ۷ روز در دمای ۲۵ درجه سانتی‌گراد در انکوباتور نگهداری شدند، جهت به‌دست آوردن کلنی‌های خالص قارچ، نمونه‌های کشت داده شده مجدداً در محیط سیب‌زمینی دکستروز آگار کشت داده شدند (James and Natalie, 2001).

شکل ۱: ماهی کوی دارای آلودگی شدید قارچی

اسلاید کالچر: ۱۵ میلی‌لیتر از محیط کشت سابرو دکستروز آگار درون پلت خالی استریل ریخته شد و پس از سفت شدن این محیط، توسط تیغ بیستوری استریل به قطعات ۱×۱ سانتی‌متری تقسیم شد. پس از استریل کردن پلت یک‌تکه از محیط کشت چهارگوش بریده شده را در شرایط استریل بر روی لام درون پلت قرار داده و وسط آن با انس استریل چند پرگنه قارچ موردنظر تلقیح شد. برای اطمینان از چسبیدن پرگنه‌ها به سطح آگار با کمی فشار، یک لامل استریل را بر روی محیط کشت تلقیح شده گذاشته و

خطر بزرگی را برای مصرف‌کنندگان و محیط‌زیست به دنبال دارد (Akhlaghi and Keshavarzi, 2002 ; Akhlaghi and Mahjoor, 2000). قابلیت جایگزینی اسانس‌های آویشن شیرازی، مریم‌گلی، اکالیپتوس و نعناع فلفلی به‌جای مالاشیت گرین در تفریخگاه قزل‌آلای رنگین‌کمان توسط ابراهیم زاده موسوی و همکاران (۱۳۸۸) مورد بررسی قرار گرفته است.

امروزه با توجه به بیماری‌های ایجادشده توسط قارچ‌ها در آبزیان و اهمیت استفاده از گیاهان، رویکردهای جدیدی نسبت به استفاده از گیاهان دارویی از جمله اثرات ضد میکروبی آن‌ها ایجاد شده است. عوارض جانبی داروهای ضد قارچی از جمله ایجاد مقاومت‌های قارچی، مشکلات زیست‌محیطی، تخریب فلور آب و روده، گرانی و مشکلات اجرایی باعث گرایش بیش‌تر به استفاده از گیاهان دارویی به‌عنوان جایگزینی مناسب برای داروهای ضد قارچی شده است به‌طوری‌که امروزه سیاست داروسازی نوین در طی دو دهه اخیر به شکل قابل توجهی به‌سوی گیاهان دارویی و درمان با داروهای گیاهی و طبیعی پیش رفته است، طبیعتاً با توجه به نتایج به دست آمده، از اسانس این گیاه می‌توان به‌عنوان جایگزین داروهای صنعتی در جامعه پزشکی، دامپزشکی، داروسازی و دام‌پروری استفاده کرد.

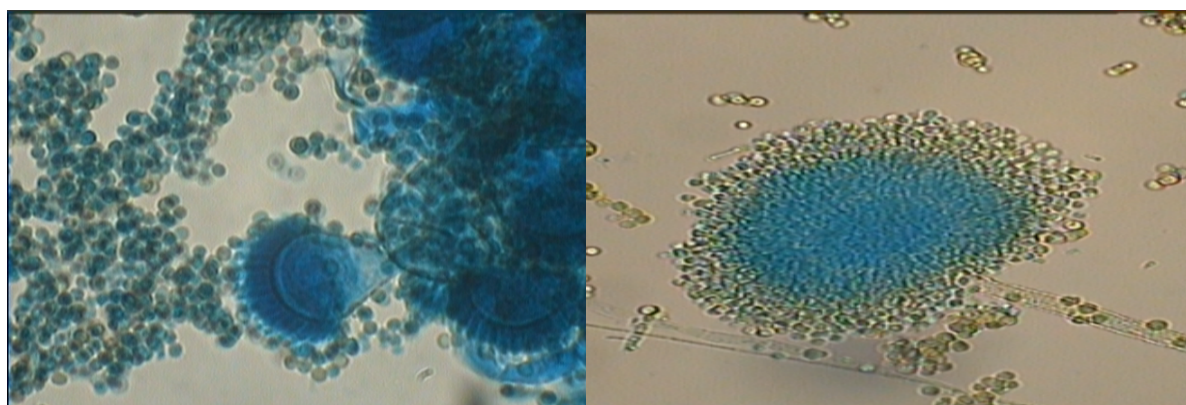
مواد روش‌ها

تهیه اسانس: گیاه آویشن باغی به‌صورت خشک و خرد شده از عطاری در استان تهران تهیه و به آزمایشگاه منتقل شد. اسانس به روش تقطیر با بخار آب به‌وسیله دستگاه کلونجر از گیاه تهیه شد (حقیرالسادات و همکاران، ۱۳۸۹).

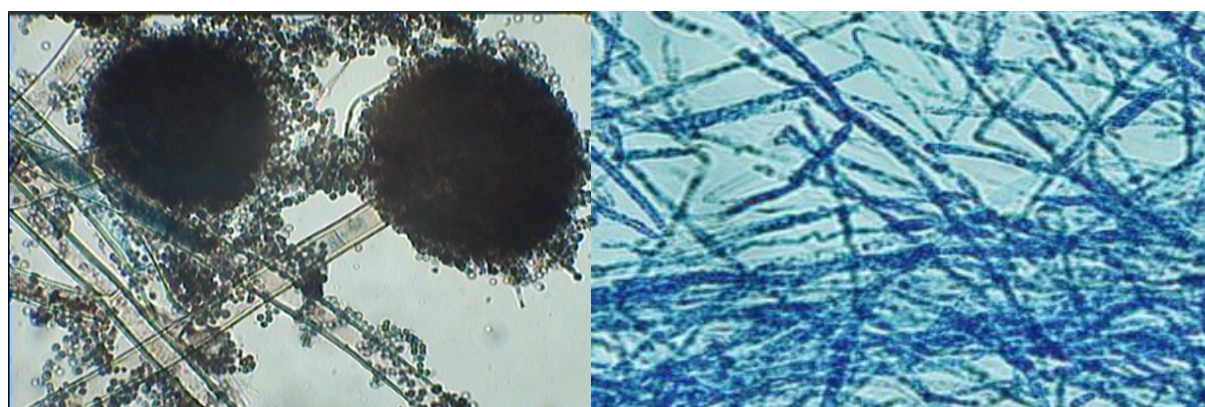
^۱ Potato Dextrose Agar

سپس پلت‌های موردنظر در دمای ۲۵ درجه سانتی‌گراد انکوبه شد. بعد از گذشت ۴۸ ساعت به آرامی و توسط پنس، لاملی را که در اطراف آن قارچ رشد نموده از سطح محیط برداشته و بر روی یک لام تمیز که قبلاً یک قطره لاکتوفنل کاتن بلو در آن ریخته شده بود،

قرار داده و یک قطره دیگر از لاکتوفنل کاتن بلو بر روی لامل ریخته و با لامل دیگری سطح آن پوشانده شد. در مرحله آخر لام‌های مزبور در زیر میکروسکوپ بررسی شدند (James and Natalie, 2001).

شکل ۲: قارچ آسپرژیلوس فلاوس با بزرگ نمای x40 شکل ۳: قارچ آسپرژیلوس فومگاتوس با بزرگ نمای x40

شکل ۴: قارچ ساپرولیگنیا پارازیتیکا با بزرگ نمای x40 شکل ۵: قارچ آسپرژیلوس نایجر با بزرگ نمای x40

تهیه سوسپانسیون از قارچ‌های مورد مطالعه: در محیط کشت سیب‌زمینی دکستروز آگار PDA شیب‌دار، قارچ به مدت ۷-۵ روز در دمای ۲۶ درجه سانتی‌گراد نگهداری شد. سپس از کلنی رشد کرده سوسپانسیون قارچی تهیه گردید. برای این کار به سطح کلنی رشد کرده در محیط سیب‌زمینی دکستروز آگار PDA، مقداری سرم فیزیولوژی اضافه و بعد از چند

دقیقه با پیت پاستور به آرامی از سطح محیط برداشته می‌شود. از آنجایی که میسلیوم‌ها در محیط کشت ایجاد اختلال کرده و باعث کاهش تأثیر عصاره‌ها می‌شوند، جهت حذف آن‌ها از سوسپانسیون قارچی، سوسپانسیون با استفاده از پشم شیشه فیلتر گردید. بعد از شیکر کردن آن، با استفاده از دستگاه اسپکتروفتومتر در طول موج ۵۳۰ نانومتر میزان عبور نور سوسپانسیون، مورد سنجش

قرار گرفت. با عبور دادن نور ۹۰٪ سوسپانسیونی تقریباً ۱۰^۶ اسپور قارچی در هر میلی لیتر به دست آمد. در انتها هاگ های داخل سوسپانسیون (شکل ۲ تا ۵) با استفاده از لام نئوبار شمارش شدند (Guarro et al., 1998).

تعیین حداقل غلظت مهارکنندگی قارچ (MIC) و حداقل غلظت کشندگی قارچ (MFC): برای تعیین MIC به هر یک از چاهک های پیلت ۹۶ خانه به وسیله سمپلر هشت کاناله به میزان ۱۰۰ میکرو لیتر از محیط ۲ درصد RPMI1640 اضافه شد. اسانس آویشن باغی با ۴ درصد DMSO (dimethylsulfoxide) حل شد و در رقت های سریالی در میکروپلت های مسطح ۹۶ خانه ای به میزان ۱۰۰ میکرو لیتر در هر چاهک ریخته شد، بدین صورت که به گوده اول از سمت چپ اضافه و به خوبی با محیط مخلوط کرده و در ادامه از گودال اول به میزان صد میکرو لیتر برداشت کرده و به گودال دوم منتقل و به همین ترتیب رقت ۱/۲ از اسانس در هر گوده تهیه و در نهایت از گوده دهم ۱۰۰ میکرو لیتر اسانس خارج کردیم. در این روش چاهک اول دارای بیش ترین و چاهک دهم حاوی کم ترین غلظت بود. گوده های ۱۱ و ۱۲ عاری از محلول اسانس بودند. سپس به هر یک از گوده ها به میزان ثابت ۱۰۰ میکرو لیتر از سوسپانسیون استاندارد شده اضافه نموده تا حجم نهایی محلول برابر با ۲۰۰ میکرو لیتر شود که با غلظت های اسانس آن متفاوت بود. گوده ۱۱ حاوی ۱۰۰ میکرو لیتر محیط و ۱۰۰ میکرو لیتر سوسپانسیون قارچی به عنوان کنترل مثبت یا GC (Growth control) و گوده ۱۲ که فقط حاوی محیط کشت است به عنوان کنترل منفی یا SC (Sterility control) در نظر گرفته شد. این آزمون برای هر جدایه قارچی در ردیف افقی مجزا به صورت سه بار تکرار شد. در این آزمون

بیش ترین غلظت در گوده اول معادل ۲۰۰ و کم ترین غلظت در گوده دهم برابر با ۰/۳۹ میکرو گرم در هر میلی لیتر بود. این پلت ها در دمای ۳۵ درجه سانتی گراد به مدت ۲۴ ساعت انکوبه شدند. بعد از گذشت این زمان میکرو پلت ها را از انکوباتور خارج کرده و هم به صورت چشمی و هم توسط دستگاه الیزا ریدر در طول موج ۴۹۰ نانومتر قرائت شد. گوده های که مانع رشد قارچ شده بودند به عنوان MIC در نظر گرفته شد (Clinical and Laboratory Standards Institute) (2002).

برای تعیین MFC با استفاده از سمپلر، از گوده حاوی غلظت MIC و گوده قبل و بعد از آن MIC مقدار ۱۰ میکرو لیتر برداشت و به روی محیط سیب زمینی دکستروز آگار (PDA) ریخته شد و بعد از کشت به مدت ۳۰ ساعت انکوبه شد. بعد از گذشت این زمان هر رقتی که در پلت مانع رشد کامل قارچ شده بود یا کم تر از ۳ کلونی (تقریباً معادل ۹۹-۹۹/۹۵) درصد فعالیت کشندگی (در آن وجود داشت به عنوان MFC در نظر گرفته شد. در صورتی که اختلاف مقدار MFC و MIC زیاد باشد (Clinical and Laboratory Standards Institute 2002).

نتایج

جداسازی نمونه های قارچی: بر اساس نتایج به دست آمده از جداسازی قارچ ها از پوست ماهی کوی قارچ های آسپرژیلوس فلاوس، آسپرژیلوس فومگاتوس، آسپرژیلوس نایجر و ساپروولگنیا پارازیتیکا جداسازی بر اساس فنوتیپ و شکل هایف با استفاده از کتاب رفرنس (medically important fungi) شناسایی شدند.

نتایج تعیین حداقل غلظت مهارکنندگی قارچ (MIC) و حداقل غلظت کشندگی قارچ (MFC): نتایج مرتبط با تعیین MIC و MFC گونه‌های مختلف قارچی در جدول ۱ ذکر شده است. بر طبق نتایج به دست آمده، MIC گونه‌های آسپرژیلوس نایجر، آسپرژیلوس فومگاتوس و آسپرژیلوس فلاوس در غلظت ۲۵ میکرولیتر بر میلی لیتر به دست آمد، لیکن MIC گونه ساپروولگنیا پارازیتیکا متفاوت بوده و در غلظت ۵۰ میکرولیتر بر میلی لیتر به دست آمد.

در خصوص MFC به دست آمده نیز مشاهده گردید که MFC گونه‌های آسپرژیلوس نایجر و آسپرژیلوس فومگاتوس در غلظت ۱۰۰ میکرولیتر بر میلی لیتر و MFC گونه آسپرژیلوس فلاوس در غلظت ۲۵ میکرولیتر بر میلی لیتر به دست آمد. برای گونه ساپروولگنیا پارازیتیکا نیز MFC در غلظت ۲۰۰ میکرولیتر بر میلی لیتر به دست آمد.

جدول ۱: تأثیر اسانس آویشن باغی بر روی قارچ‌های جدا شده از پوست ماهی کوی

غلظت (میکرو لیتر بر میلی لیتر)	۲۰۰	۱۰۰	۵۰	۲۵	۱۲/۵	۶/۲۵	۳/۱۲۵
ساپروولگنیا پارازیتیکا	MFC						
آسپرژیلوس نایجر		MFC		MIC			
آسپرژیلوس فومگاتوس		MFC		MIC			
آسپرژیلوس فلاوس				MFC			MIC

بحث

در مطالعه حاضر فعالیت ضد قارچی اسانس آویشن باغی (*Thymus vulgaris*) در شرایط آزمایشگاهی بر روی قارچ‌های جدا شده از پوست ماهی کوی (*Cyprinus carpio var. Koi*) مورد بررسی قرار گرفت. بر طبق نتایج به دست آمده، MIC گونه‌های آسپرژیلوس نایجر، آسپرژیلوس فومگاتوس و آسپرژیلوس فلاوس در غلظت ۲۵ میکرولیتر بر میلی لیتر به دست آمد، لیکن MIC گونه ساپروولگنیا پارازیتیکا متفاوت بوده و در غلظت ۵۰ میکرولیتر بر میلی لیتر به دست آمد.

گندمی نصرآبادی و همکاران (۱۳۸۷) اثر اسانس آویشن شیرازی را بر روی آسپرژیلوس فلاوس مورد مطالعه قرار دادند. طبق نتایج به دست آمده از این مطالعه

MIC و MBC به ترتیب برابر با ۴۰۰ و ۱۰۰۰ ppm به دست آمد. گونه آویشن مورد استفاده در این مطالعه با مطالعه حاضر تفاوت داشته و به نظر می‌رسد علت اصلی تفاوت در مقادیر MIC و MBC به دست آمده نیز همین مورد است.

ساختار دیواره سلولی قارچ‌ها به طور کلی شامل گلوکان، کیتین، کیتوزان، گالاکتان و مانان می‌باشد که اختلافات ساختار دیواره در میان جنس‌ها و گونه‌های قارچی قابل ملاحظه است. در خصوص MFC به دست آمده در این مطالعه نیز مشاهده گردید که MFC گونه‌های آسپرژیلوس نایجر و آسپرژیلوس در غلظت ۱۰۰ میکرو لیتر بر میلی لیتر و MFC گونه آسپرژیلوس فلاوس در غلظت ۲۵ میکرو لیتر بر میلی لیتر به دست آمد. برای گونه ساپروولگنیا پارازیتیکا

نیز MFC در غلظت ۲۰۰ میکرو لیتر بر میلی لیتر به دست آمد. بر اساس نتایج به دست آمده علاوه بر تفاوت اثر مهار کنندگی و کشندگی اسانس آویشن باغی در سطوح جنس و گونه، اختلافات درون گونه‌ای نیز در نوع واکنش به اثر بازدارندگی اسانس آویشن باغی دیده می‌شود که این مهار کنندگی به دلیل مهار فعالیت فسفولیپازی قارچ‌ها می‌تواند باشد، همچنین عواملی مانند اختلافات فیزیولوژیک و تفاوت ساختاری درون گونه‌ای، اکتساب مقاومت ژنتیکی و خطاهای آزمایشگاهی می‌تواند باعث اختلاف مقادیر MIC و MBC باشد. Eguchi و همکاران (۲۰۱۶) فعالیت ضد قارچی گیاه آویشن باغی را تحت تأثیر آب گرم در دماهای ۵۰ و ۲۰ درجه سانتی گراد بر روی قارچ *Botrytis cinerea* مورد بررسی قرار دادند بر اساس این مطالعه ترکیبات اصلی فرار در گیاه آویشن تیمول، P-cymene و G-terpinene بود که میزان P-cymene و G-terpinene آویشن پس از مواجهه افزایش یافته بود، در حالی که مقدار تیمول هیچ گونه تغییری نکرد و همچنین وجود یک مسیر سنتز P-cymene و G-terpinene وابسته به حرارتی در گیاه آویشن وجود دارد که سطح رونوشت ژن G-terpinene پس از ۲۴ ساعت افزایش یافته بود.

اگرچه مطالعات زیادی در رابطه با کاربرد گیاهان دارویی برای مبارزه با بیماری‌های قارچی آبریان گزارش نشده است، اما ابراهیم‌زاده موسوی و همکاران (۱۳۸۸) به ارزیابی قابلیت جایگزینی اسانس‌های آویشن شیرازی، مریم‌گلی، اکالیپتوس و نعناع فلفلی به جای مالاشیت گرین در تفریحگاه قزل‌آلای رنگین کمان پرداختند و نتیجه گرفتند که غلظت ۱۰ میلی گرم در لیتر ترکیب این اسانس‌ها قدرت ضد

قارچی قابل توجهی در مقایسه با مالاشیت گرین داشت و می‌تواند جایگزین خوبی برای آن باشد. همچنین Caruana و همکاران (۲۰۱۲) اثر عصاره‌های ۱۲ گیاه دارویی و بیوفلانوتیدی را در شرایط *in vitro* بر قارچ ساپروولگنیا بررسی کردند و نشان دادند که تمامی گیاهان دارویی استفاده شده پتانسیل جایگزینی با مالاشیت گرین را دارند ولی باید در شرایط *in vivo* نیز مورد ارزیابی قرار بگیرند. ابراهیم‌زاده موسوی و همکاران (۱۳۸۸) به بررسی اثر اسانس اکالیپتوس بر قارچ ساپروولگنیا و فوزاریوم در ماهی قزل‌آلای رنگین کمان پرداخته و دوزهای ۵۰، ۱۰۰ میلی گرم در لیتر اثر ضد قارچی نسبتاً مناسبی نشان دادند. قاسمی پیربلوطی و همکاران (۱۳۸۸) نیز اثر ۵ گیاه دارویی را بر قابلیت رشد قارچ ساپروولگنیا در شرایط آزمایشگاهی مورد بررسی قرار دادند و نتیجه گرفتند که اسانس مرزه دناهی و مرزه خوزستانی بیش‌ترین قدرت را در مهار این قارچ از خود نشان می‌دهند.

در بررسی Daferera و همکاران اثر بازدارندگی اسانس‌ها و ترکیبات مختلف از جمله اسانس مرزنجوش و آویشن و دیکتاموس و کاروکارول، تیمول و آلفاترپینول روی قارچ پنی سلیوم دیجیتاتوم مشخص شد که تمام این اسانس‌ها در غلظت ۲۵۰ ppm تولید اسپور را به طور کامل مهار نموده. میزان MIC این ۳ اسانس به ترتیب ۳۰۰، ۲۵۰ و ۳۰۰ ppm و برای کارواکرول و تیمول به ترتیب ۱۶۰ و ۲۰۰ ppm به دست آمد و همچنین Zambonelli و همکاران (۱۹۹۶) گزارش دادند که اسانس‌های آویشن نعناع و اسطوخدوس با دژ نره کردن هایفای قارچ در ارتباط می‌باشد. در این بررسی حداقل غلظت مهار کنندگی اسانس آویشن باغی بر روی گونه‌های آسپرژیلوس

نایجر، آسپرژیلوس فومگاتوس و آسپرژیلوس فلاوس در غلظت ۲۵ میکرو لیتر بر میلی لیتر به دست آمد، لیکن MIC گونه ساپرو لگنیا پارازیتیکا متفاوت بوده و در غلظت ۵۰ میکرو لیتر بر میلی لیتر به دست آمد.

نائینی و همکاران (۱۳۹۰) نشان دادند که آزمایش دیسک دیفیوژن اسانس گیاهان اسطوخودوس، آویشن شیرازی، آویشن کوهی، درمنه، زیره سبز، مرزه و نعناع دارای اثرات ضد کاندیدایی قوی تری (قطر هاله توقف رشد بیش از ۴۰ میلی متر) نسبت به داروهای ضد قارچ شیمیایی (آمفوتریسین، کتوکونازول و نیستاتین) می باشند.

نتایج حاصل از مطالعه حاضر تأثیر اسانس آویشن باغی را بر روی چهار گونه قارچ آسپرژیلوس نایجر، آسپرژیلوس فومگاتوس، آسپرژیلوس فلاوس و ساپرو لگنیا پارازیتیکا نشان داد که اسانس آویشن دارای بیشترین اثر مهارکنندگی روی بر آسپرژیلوس فلاوس است. مهم ترین جزء مؤثر اسانس آویشن را تیمول و کارواکربول می باشد که خواص ضد قارچی اسانس آویشن باغی را می توان به آن نسبت داد. خواص ضد میکروبی و ضد قارچی آویشن در مطالعات دیگر نیز به اثبات رسیده است (Khosravi et al., 2012).

Razagh Parast و همکاران (۲۰۰۹) اثرات ضد قارچی عصاره آبی سیر علیه مخمرهای بیماری های کاندیدا آلبیکنس، کریپتوکوکوس نئوفرمس و مالاسزیا فورفور مورد مطالعه قرار دادند که میزان MIC آن ۶ میکرو گرم در میلی لیتر تعیین شد، این در حالی است که در مطالعه حاضر محدوده MIC و MFC برای گونه قارچ های مورد مطالعه بین ۳/۱۲۵ تا ۲۰۰ میکرو گرم در میلی لیتر تعیین شد. در بررسی یزدانی و همکاران ۲۰۰۹ عصاره اناریجه برای قارچ های

آسپرژیلوس نیجر (*Aspergillus niger*)، تریکوفیتون متاگروفتیس (*Trichophyton mentagrophytes*) و میکروسپوروم کنیس (*Microsporum canis*) اثرات ضد قارچی اناریجه میزان MIC ۱۶ میلی گرم در میلی لیتر محاسبه شد. نتایج این مطالعه با نتایج مطالعه حاضر به دلیل نوع اسانس مغایرت دارد.

در مطالعه Mohammadpour و همکاران (۲۰۱۱) آویشن شیرازی آویشن کوهی مازندران و آویشن دنایی بر روی کاندیدا آلبیکنس مورد مطالعه قرار دادند مقادیر MIC به ترتیب برابر با ۱، ۳ و ۰/۸ میکرو گرم در میلی لیتر گزارش گردید که بامطالعه انجام شده در این تحقیق مغایرت دارد. علت مغایرت نتایج مطالعه حاضر به دلیل گونه گیاه آویشن، گونه قارچ مورد مطالعه، روش اسانس گیری و مقادیر ماده مؤثره موجود در گیاه می باشد.

نتایج حاصل از بررسی اثر ضد قارچی اسانس آویشن باغی در این مطالعه بر گونه های مختلف قارچی متفاوت بود بطوریکه اثر اسانس این گیاه بر گونه های آسپرژیلوس نسبت به ساپرو لگنیا پارازیتیکا تأثیر بهتری داشت و همچنین نسبت به داروهای شیمیایی از عوارض جانبی کم تری برخوردار بوده و از نظر اقتصادی نیز مقرون به صرفه هستند، لذا ضروری است تا با مطالعات بیش تر بر روی خواص ضد قارچی و ترکیبات تشکیل دهنده اسانس آویشن باغی بتوان در آینده به نتایج مطلوبی دست یافته و اسانس این گیاه را جایگزین داروهای ضد قارچی نمود. این مطالعه در راستای حل مشکلاتی چون اثرات جانبی داروهای ضد قارچی شیمیایی و جایگزینی آن ها با داروهای ضد قارچی گیاهی جهت گیری شد. به عنوان نتیجه گیری کلی، با استفاده از نتایج حداقل میزان بازدارندگی اسانس

۵. نائینی، ع.، ناصری، م.، کمال نژاد، م.، خوش زبان، ف.، رجبیان، ط.، اسماعیل زاده، ن.، حسین، منصور، ص.، زاویه، د.، ۱۳۹۰. بررسی اثرات اسانس ها و عصاره های ۵۰ گیاه دارویی ایران روی سویه ای استاندارد کاندیدا آلیکنس در شرایط آزمایشگاهی. مجله گیاهان دارویی، ۱۰ (۳۸)، ۱۷۲-۱۶۳.

۶. نقدی بادی، ح.، مکی زاده تفتی، م.، ۱۳۸۲. مروری بر گیاه آویشن. فصل نامه گیاهان دارویی، ۲ (۷)، ۱۲-۱.

۷. Akhlaghi, M., Mahjoor, M., 2000. Some histopathological aspects of streptococcosis in cultured rainbow trout (*Oncorhynchus mykiss*). Bulletin of European Association of FISH Pathologists, 24, 132-136.
8. Akhlaghi, M., Keshavarzi, M., 2002. The occurrence of streptococcosis in the cultured rainbow trout of Fars province. Iranian Journal of veterinary Research, 2, 183-189.
۹. Behnia, M., Haghighi, A., Komeylizadeh, H., Seyyed Tabaei, S.J., Abadi, A., 2008. Inhibitory Effects of Iranian *Thymus vulgaris* Extracts on in Vitro Growth of *Entamoeba histolytica*. Korean Journal of Parasitology, 46 (3), 153-156.
۱۰. Caruana, S., Yoon, G.H., Freeman, M.A., Mackie, J.A., Shinna, A.P., 2012. The efficacy of selected plant extracts and bioflavonoid in controlling infection of *Saprolegnia australis* (*Saprolegniales Oomycetes*). Aquaculture, 358.359, 146-154.
11. Eguchi, Y., Widiastuti, A., Odani, H., Dwi Chinta, Y., Shinohara, M., Misu, H., Kamoda, H., Watanabe, T., Hasegawa, M., 2016. Tatsuo Sato Identification of terpenoids volatilized from *Thymus vulgaris* L. by heat treatment and their in vitro antimicrobial activity, Physiological and Molecular Plant Pathology, (94), 83-89.
12. Guarro, J., Pujol, I., Aguilar, C., Llop, C., Fernandez-Ballart, J., 1998. Inoculum preparation for in-vitro susceptibility testing of filamentous fungi. Antimicrob Chemother, 42 (3), 385-7.
13. James, G.C., Natalie, S., 2001. Microbiology. A laboratory Manual (ed.), 211-223.
14. Khosravi, A.R., Shokri, H., Sharifrohani, M., Ebrahimzadeh Mousavi, H., Moosavi, Z., 2012. Evaluation of the antifungal activity of *Zataria multiflora*, *Geranium herbarium*, and *Eucalyptus camaldolensis* essential oils on *Saprolegnia parasitica*-infected Rainbow

آویشن باغی، بر رشد قارچ های جدا شده از پوست ماهی کوی می توان با تحقیقات بیش تر به صورت فارمی مورد استفاده دارویی قرار گیرد.

سپاسگزاری

در اینجا بر خود لازم می دانیم از زحمات کلیه کسانی که مارا در انجام این تحقیق یاری نمودند سپاسگزاری نماییم.

منابع

۱. ابراهیم زاده موسوی، ح.، شریف روحانی، م.، خسروی، ع.، مهرابی، ی.، آخوندزاده بستی، ا.، ۱۳۸۸. ارزیابی کاربرد اسانس اوکالیتوس در کنترل آلودگی های قارچی تخم ماهی قزل آلا رنگین کمان. مجله گیاهان دارویی، ۵ (۲۰)، ۴۲-۴۷.
۲. حقیرالسادات، ف.، برنارد، ف.، کلانتر، س.، شیخ ها، م.، حکم الهی، ف.، عظیم زاده، م.، حوری، م.، ۱۳۸۹. بررسی ترکیبات مؤثر و خواص آنتی اکسیدانی اسانس گیاه دارویی زیره سیاه استان یزد. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، دوره سیزدهم، ۳، ۲۹۱-۲۸۴.
۳. قاسمی پیربلوطی، ع.، پیرعلی، ا.، پیشکار، غ.ر.، جلالی، م.ع.، رئیسی، م.، جعفریان دهکردی، م.، حامدی، ب.، ۱۳۸۸. اثر اسانس چند گیاه دارویی بر سیستم ایمنی قزل الای رنگین کمان *Oncorhynchus mykiss*. مجله گیاهان دارویی، ۲ (۲)، ۱۴۹-۱۵۵.
۴. گندمی نصر آبادی، ح.، میثاقی، ع.، آخوند زاده بستی، ا.، خسروی، ع.، بکایی، س.، عباس فر، آ.، ۱۳۸۷. اثر اسانس آویشن شیرازی روی آسپرژیلوس فلاووس. فصل نامه گیاهان دارویی، ۳، ۳۰-۲۲.

- Oncorhynchus mykiss* (Walbaum) and bacterial isolates. Aquaculture Research, 41, 667-668.
18. Razagh Parast, A., Shams Ghahfarokhi, M., Yadegari, M.H., Razaghi Abiane, M., 2009. Antifungal properties of *Allium sativum* (garlic) in separation and combination with florkonazol, itrakonazol and ketokonazol on yeasts pathogens. Gorganian Medical Journal, 11 (1), 49-56.
 19. Soković, M.D., Vukojević, J., Marin, P.D., Brkić, D.D., Vajs, V., Van Griensven, L.J., 2009. hemical composition of essential oilsof thymus and mentha speciesand their antifungal activities. Molecules, 14 (1), 238-249.
 20. Zambonelli, A., d'Aulerio, A.Z., Bianchi, A., Albasini, A., 1996. Effects of essential oils on phytopathogenic fungi in vitro. Journal of Phytopathology, 144 (9-10), 491-494.
 - Trout (*Oncorhynchus mykiss*) Eggs. Food borne Pathogens and Disease, 9, 674-679.
 ۱۵. Sokovi, M.D., Vukojevi, J., Marin, P.D., Brki, D.D., Vajs, V., Van Griensven, L.J., 2009. Chemical composition of essential oils of Thymus and Mentha species and their antimicrobial activities, Molecules, 14, 238-249.
 16. Mohammadpour, G., Majd, A., Najhadsatari, T., Mehrabian, S., Hossinzadehkalagar, A., 2011. Antibacterial and antifungal effects of three genus of thyme plants and two ecotype of ziziphora and satureja bachtiarica essential oils. Journal of Sciences (Islamic Azad University), 20, 111-122.
 17. Navarrete, P., Toledo, I., Mardones, P., Opazo, R., Espejo, R., Romero, J., 2010. Effect of *Thymus vulgaris* essential oil on intestinal bacterial microbiota of rainbow trout,